

Sarong czy kemben?

Trzysta lat temu zachwycił holenderskich kolonizatorów i stał się sławną na cały świat wizytówką Jawy. Dziś bajecznie kolorowy, bogato zdobiony indonezyjski batik znajduje się na liście niematerialnego dziedzictwa ludzkości. Niezwykłe przykłady tych ozdobnych tkanin będzie można podziwiać w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi **od 6 kwietnia**.

Otwarcie wystawy „Czar Jawy - batik. Tradycyjne tkaniny indonezyjskie” o g. 18.00.

Na wystawie będzie można zobaczyć 75 tradycyjnych tkanin indonezyjskich, z Jawy, z końca XIX w. aż po lata 70. XX w., wykonanych techniką batiku. Pochodzą one z prywatnych zbiorów niemieckiego kolekcjonera: Rudolfa G. Smenda. Tkaniny tego typu wykorzystywano w ubiorze zarówno codziennym, jak i odświętnym. Pierwotnie taki strój był wyznacznikiem statusu społecznego i każdy region, a nawet ród charakteryzował się odrębnym stylem. Na wystawie zobaczymy tkaniny, które stanowią elementy tradycyjnego indonezyjskiego stroju męskiego i kobiecego takie jak: iket kepala – chusta noszona jako nakrycie głowy przez mężczyzn, kemben – długa, prostokątna tkanina opasywana wokół torsu (obecnie noszona przez kobiety jedynie na dworach) czy sarong – spódnica męska lub kobieca. Wzory zastosowane w batikach miały często znaczenie symboliczne. Pojawiały się w nich motywy roślinne, zwierzęce, geometryczne, a nawet sceny rodzajowe. Tkaniny zdobione tą techniką spełniały również funkcje obrzędowe i sakralne.

Indonezyjskie słowo batik oznacza zarówno technikę barwienia tkanin z zastosowaniem płynnego wosku, jak i samą tkaninę dekorowaną w ten sposób. Technika tworzenia batiku polega na nakładaniu bezpośrednio na tkaninę wzorów z płynnego wosku, a po jego wyschnięciu na zanurzaniu jej w zimnych kąpielach barwiących. Fragmenty pokryte woskiem zachowują pierwotny kolor, pozostałe części zyskują nowy. Cykl powtarza się kilkakrotnie, nakładając kolejne warstwy wosku i zanurzając tkaninę w coraz ciemniejszych barwnikach. Następnie wkłada się ją do wrzątku, by usunąć wosk, poddaje praniu, suszy, a w końcu prasuje między dwiema warstwami białego papieru.

Batiki wykonuje się w Indonezji od około 2 tysięcy lat, jednak od czasów holenderskiej kolonizacji ta pracochłonna tradycyjna technika i wzory batików stopniowo zaczęły się zmieniać. Pierwotnie gama kolorystyczna tkanin była dość wąska, co wiązało się z wykorzystaniem barwników naturalnych, pochodzenia roślinnego lub mineralnego. Później, kiedy zaczęto używać barwników anilinowych, batiki stały się wielobarwne, a kolory żywe i intensywne. Cały proces był wieloetapowy i bardzo pracochłonny, wosk nakładano na tkaninę za pomocą specjalnych, cienkich aplikatorów, a nie jak dziś, za pomocą stempli, szablonów czy maszynowo. Uzupełnieniem wystawy będą tkaniny prezentujące każdy z etapów powstawania batiku, mapa pokazująca zasięg jego występowania w Indonezji, a także cykl fotografii osób w uroczystych, tradycyjnych strojach.

Dzień po otwarciu ekspozycji (7.04) o historii oraz technice produkcji batiku jawajskiego opowie pasjonat i kolekcjoner tych tkanin, Rudolf G. Smend. Jego wykład rozpocznie się o g. 17.00.

Wystawę „Czar Jawy - batik. Tradycyjne tkaniny indonezyjskie” można będzie oglądać w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi do 24 września.

Wydarzenia towarzyszące wystawie

Wykład pt. „Batik Jawajski”

7.04.2017 r. (piątek), g. 17.00

Prelegent Rudolf G. Smend - autor, wydawca, wykładowca, kolekcjoner. Wielokrotnie zapraszany jako ekspert na międzynarodowe konferencje poświęcone batikowi (Yogyakarta, Jambi, Waszyngton D.C. Ghent, Berlin, Boston).

Oprowadzanie kuratorskie po wystawie

8.04.2017 r. (sobota), g. 13.00 (gość specjalny: Rudolf G. Smend)

17.06.2017 r. (sobota), g. 17.00

7.07.2017 r. (piątek), g. 20.00

4.08.2017 r. (piątek), g. 20.00

23.09.2017 r. (sobota), g. 13.00

Warsztat dla dzieci „Sen na JAWIE”:

8.04.2017 r. (sobota), g. 12.00

6.05.2017 r. (sobota), g. 12.00 i 14.00

17.06.2017 r. (sobota), g. 12.00

5.08.2017 r. (sobota), g. 12.00 i 14.00

23.09.2017 r. (sobota), g. 12.00

Czy próbowaliście malować przy zgaszonym świetle lub z zamkniętymi oczami? A gdyby tak w nasze ręce wpadł niewidzialny atrament i magiczna farba, które dostrzec można dopiero przy sprzyjającej pogodzie? Jak tworzyć nie widząc efektów swojej pracy? Czy w takich warunkach może powstać dzieło sztuki? Warsztat rozpoczniemy rozmową o formie, sprawdzimy w praktyce czy jesteśmy w stanie rozpoznawać przedmioty tylko po kształtach. Następnie używając świecy i farb stworzymy wspólną wielkoformatową pracę czerpiąc inspiracje z wyobraźni i tkanin prezentowanych na wystawie „Czar Jawy – batik. Tradycyjne tkaniny indonezyjskie”.

Na warsztat obowiązują zapisy. Zgłoszenia pod nr tel. 500 527 855 w g. 8.00-16.00 (pn.-pt.)